

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februá-
riusnak) 3-dik napján, 1792.

Béts.

Mars,

következendő Batalionoknak, és Osztályoka-
nak parantsoltatik, úgymint:

A' Gyalogságból: *Dalton* 1, *Brechain-
ville* 2, *Brentano* 2, *Stuart* 1, *Collaredo* 1,
Gemmingen 1, *Hohenlohe* 1, *Jordis* 2, *Kle-
bek* 2, *Kinsky Ulrich* 1, *Mathejen* 2, *Schre-
der Vilhelm* 2, *Stein* 2; mind öszve 20 Batal.
nak, az az: 21813 Embernek.

A' Lovásságból: Négy négy Osztálynak
a' *Vurmser*, és *Eszterházy* Magyar Lovas
Regementjeiből; háromnak a' *Tsászár'* Ma-
gyar Lovas Regemenjéből; ugyan annyinak
a' *Kinsky'* könnyü Lovassai közzül.

M

De

De az a' Kérdés.

Kik ellen indittatnak ezen Seregeink ?

Minthogy erre a' Kérdésre mi is tsak a' leg újabb *Belgyiomi*, és *Frantzia* Történeteken építve felelhetnénk a' mit felelhetnénk: imé elő adjuk summásan az említett Történeteket, felellyen meg azokból ki ki magának. —

A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlésének következő Végzését erőssítette meg a' Király Jan. 15-dikén:

„Irni kell a' Tsászárhoz, hogy felellyen Februáriusnak tizedikéig ezen három Kérdésekre 1) Kötelezi e' arra magát, hogy *Frantzia* Ország ellen semmit nem indit 2) Belé akarja e' magát elegyíteni a' szabad *Frantziák* belső Igazgatások módjába, avagy nem 3) Arra az esetre, ha talám meg fogna támadtatni Fr. Ország *) reménylheti e' azon

*) P. o. a' *Spanyolok* által, kikről az a' tudósítás érkezett Párisba, az *Alsó-Pyreneumi* hegyekről neveztetett Ország-Osztályból (*Departementből*), hogy a' *Spanyol Seregek* minden órán szándékoznak bé-rontani Fr. Országba; a' *Fran. szélek* pedig nem a' leg jobb karban vannak, általom dőlgeből. Ez a' tudósítás fel olvastatott Jan 15-dikén a' Nemzet-Gyűlésében: annakutánna által adatott a' *Katonai dolgokra ügyelő Deputátzió* nak; a' *Had-Ministernek* pedig meg parantsoltatott, hogy adja elő, mitsoda általmok vagyon a' *Pyreneumi hegyeknél* a' *Frantzia Széleknek*.

25 ezer segítő Seregeket a' Tsászártól, melyeket a' fenn álló Kötések szerént tartozik adni ő Felsége. — Külömben (az az, ha egyenes választ nem adna Tsászár ő Felsége a' ki tett időre) úgy fog tartatni, mint ellensége Fr. Országának.

Ennek a' Végzésnek mind hozását; mind a' Király által lett meg - erősfittetését a' *Jakobinusok* vagy más névvel *Republikánusok* (Közönséges Társasági Igazgatás formáját sürgetők) Társaságának tulajdonitják némellyek; melly Társaságban sokan vannak a' mostani Nemzet Gyűlése Tagjai közül.

E' szerént, a' *Jakobinusok* által nagyon meg van bántódva a' Tsászár; de sokkal több borsot törtek már ök ez előtt a' Tsászár órra alá, mellyről által is adatott már a' panaszló Levél Januárius 15-dikén a' *Brüsszeli Frantzia* Követnek. A' *Jakobinusok* pártfogása alatt ugyanis sok pártos Belgák adták öszve magokat *Ryffel*, és *Douai Frantzia* Városokban, valamelly szeles és kevély Iffjú *Frantzia* Grófnak *Bethune Charost* nevezetűnek kormányozása alatt, 's onnan élesztették Belgyiomban is a' párt ütés tüzet, melly már éppen ki is ütötte volna magát, ha ki nem tudódtak volna az átkozott gonosz szándékok, mellyeknek koholói közül sokan el fogattak Jan. 16-dika éjfélkáján.

Azon Gróf Úr, kiről közelébbi Levelünkben tettünk emlékezetet, még az nap se' indulhatott el *Brüsszelbe*, az Irások keszen nem léte miá, a' mellyre rendeltetett

volt másodszor ő Felségétől a' Kabinéba; hanem a' harmadik napon adtak a' kezébe végre egy negyedréti, két újni vastagságú petsétes tsemó Irást, mellyel éjjel nappal megy *Brüsszel* felé. Hat hét napok alatt ott lessz.

Bártsak ne kotsiskodna, a' ki nem szorúlt reá, 's nem is tud jól hozzá. Hertzeg *L. A.* kotsiskodásának szinte áldozatja leve már egy ízben valamell Aranymives; most újra szereztsétlenül kotsiskodott. Mert a' mint sebessen hajtott volna 4 lovakat: öszve akasztotta a' maga kotsiját egy két lovas kotsival, 's el tőrette annak a' tengejét. Udv. Tanátsos *M. Ur* ült, Hitvesével együtt az el-tőretett kotsiban. Az Állzonság' képét nagyon meg vérezte a' kotsi' üvege. A' Consiliárius *Ur* is meg sértette magát. A' bakon állott Inásnak pedig el tört a' keze.

Udvari Tanátsos *M. Lányi Ur*, hozzá fogott már a' *F. Kántzelláriánál*, a' maga Referendáriusi hivatalához.

A' *Berlini* volt Török Követ, ezekben a' napokban érkezett ide; de kevés ideig múltatott. Siet vissza *Konstántzinópolyba*.

Pettz nevezetű *Prussziai* Oberster, ki a' múltt Török háború alatt a' Nagyvezér' táborában tartózkodott, Jan. 16-kán ment itt keresztül *Berlin* felé.

A' múltt esztendőben 116569 forint, 26 kr. ment a' *Bétsi* szegények Kaszájába.

Az élet' árja Auszriában.

Bétsben, Jan. 23-dikától fogva 28-dikig ment

<i>Posonyi</i> mérője	garason
A' búzának	40 — 60
A' rozsának	24 — 31

Az árpának	27 — 31
A' zabnak	16 — 21
<i>Fischamendben, Jan. 26-dikán, Posonyi</i>	
mérője	garason
A' búzának	50 — 52
A' rozsnak	24 — 26
A' zabnak	12 — 16
<i>Draszkirchenben, Jan. 26-dikán, Poson.</i>	
mérője	garason
A' búzának	40 — 56
A' rozsnak	24 — 30
Az árpának	— — 23
A' zabnak	15 — 18

Magyar Ország.

Pestől, Január. 29-dikén.

A' *Török Követ*ről, már irtam; most többet írok. Midőn *Követ* ö Méltósága meg látogatta volna Jan. 26-dikán az idevaló *Universitást*; következő értelmű *Beszédet* tartott hozzája *Barits Adalbert* Úr, a' *Könyvtár*' bé-menetelénél, a' *Rektor* *Magnifikus* helyett:

Kegyelmes. Úr!

A' mi *Rektorunk* helyett, *szerelességem van* *Excellentziádat*, ezen *Királyi* *Universitásnak* nevében *köszönteni*, 's meg-köszönni azt a' *tiszteletet*, melly *háromlik* ezen *Kir. Tanító Helyre* abból, hogy *Excell. ad méltóztatott* meg látogatni, mellyet mi annyival nagyobbra *betsülünk*, mivel *értésünkre* esett a' *közön-séges* *Levelekből*, hogy *Excell. ad esmerősse*, és *Barátja* a' *Tudományoknak*. Hogy ezen *meg-betsülhetetlen* *történetet* még a' mi utánunk *következőknél* is *el-selejthetetlené* te-
gyük,

gyük, el-nem múlatjuk azt ezen Királyi Fő Oskola' Krónikájába bé-iktatni.

Ezen Beszédre adott feleletjét a' Követnek, így fejezte ki a' Tolmáts:

Köszöni ezen tiszteletet, mellyet mutatnak személlye eránt. Mindenkor betsülte ő a' tudományokat, 's betsülik azokat minden ő Hazájafiai is. Magokban gondoltatván a' tudományok, ugyan azonok is ő nállok, mint az ide-valók; tsupán abban különböznek: hogy az ő vallásokhoz képest vagynak elintézve ő nállok a' tudományok. Többire, kívánnya meg-nyerni ezen tudós Férjsiaknak neveiket, kik ötet így meg-tisztelik, hogy azokat örök emlékezetnek okáért magánál meg tarthassa.

Midőn az emlékeztető pénzeket nézegette volna: kérdezte, ha volna é azok között a' mostani Szultán' pénzei között? 's mihelyt értette, hogy még nintsen: mindjárt adott öt kissébb aranyakat. Nagyok nem vóltak nálla, hanem meg ígérte, hogy azokból is küld kettőt; küldöit is. 28-dikon a' *Phisicum Museumot* látogatta meg legelsöben. Szorgalmatosan értekezett Főtisz. Horváth Úrtól a' *Makhinákról*, és az *Experimentumoknak* okairól, 's nagy figyelmeséggel halgatta feleletjeit, 's hosszas előadásait. Az említett *Museumból* ment a' *Természeti Dolgok' Kamarájába* (*Naturalien-Kabinét*), 's nem gyözte azt eléggé ditsérni. Eggy, a' vele lévő *Törökök* között kérdezte, ha nem volna é olyan madár, a' melly tüzet eszik, 's ő nállok találtatik? A' miéink mondották, hogy nintsen. — Valami
tsu-

tsudálkozásra méltó dolgot akart szegényke említeni, 's kivánta mutatni, hogy ő látott valamit olyat, a' mi nintsen mi nálunk. — Két Méltóságok eránt, különös háládatosságát bizonyította meg a' Követ; úgymint Personális *Ürményi* ő Excel. ja, és Özvegy *Beleznay* Generálisné ő Nsága erántt. Az elsőnek (kit *Primo Kadinak*, az az: Első Birónak hitt) azt ígérte, hogy vissza menvén hazájába, levelezni fog ő Excell. jával. — *Beleznayné* ő Nságát meg látogatta a' maga házánál, 's ott köszönte meg személyyessen azon kegyességét, melly szerént ez a' nagy Dáma, a' mig itt múlatott a' Követ, mindenüve a' maga hat lovas hintaján hordatta *). — Ma, az az Vasárnap délelőtti 9-edfél órakor, indult el innen a' Követ, nagy ágyú-durrogások között 's Katonáktól kísértetve *Vázt* felé, a' merre már tegnap elindítottatta előre a' bagázsiaját. — Az Emberei, egy ide való tanuló Gyermeket elvittek magokkal. — Maga a' Követ is vitt el egy Embert; de nem hir nélkül. Az Ember, a' múlt Török hadban fogatott vólt el, 's fel-tserélvén a' *Mahometána* hitet a' Keresztyén hittel, Katonává lett a' *Gyulay* Reg. jében. Most, hogy meg-hallotta a'

Tö-

*) Minden Vendégek erántt úgy szokta mutatni magát ez a' nemes gondolkodású, 's drága indulatú *Báró Asszony*, hogy méltán meg érdemli azt a' tiszteletet, mellyben tartatik mindenektől.

Török Követ' el-érkezését : fogta biz ő magát, 's oda szökött hozzája, jelentvén, hogy ő vissza akarna menni. A' Törökök mindjárt török kaptára ütötték az Embert, egy pajtásfa ugyan csak rá esmért még is. Hirt vizz tahát az Obesternek. Ez kívánnya vissza az Embert. A' Követ kérte a' Generálisságot hadd vihesse el magával az Embert *Bétsbe*, a' hol esedezni fog a' Tsászárral annak el-botsáttatásáért; mellyet ha meg nem nyerend : szakállára (emberségére) fogadta, hogy vissza fogja hozni az Embert. A' Generálisság, engedett kérésének. “

(Más szép tudósítások is érkeztek hozzánk *Pestről*, a' Török Követről; de a' mellyeknek közlését kéntelenítettünk, a' helynek szük volta miá el halasztani.)

Metsérről (Győr Vármegyéből) Bóldog Alfony' Havának 27-dik napján.

Néked Magyar szívvel, im' *Magyar*
Hírmondó!

Örvendek *)

Látom : kezét fogtál az egész Világgal,
Hogy a' két Hazádnak kedveskedj Ujsággal;
Azért majd vigságos, majd szomorú hangal
Meg-fujod kürtödöt, repülsz mint az Angyal.

Én is e' szomorút ajánlom kürtödre:

A' *Lajta'* vidékin lovaink' bőrére
Szökött a' nyavalya, 's rágja egyről egyre,
Az éhes Hollónak keríti körmére. U.

*) Ki-hagytuk azon sorokat, mellyekben igyekezetünket magasztalta az *érmes Levél - író.*

Ugyan itt *Metsérett* egy brondes (vagy brontes) Gyermekek

Kedve jött tüzelni, a' ház' födelének Szikrát ad, meg-gyújtja a' szegény Embernek Jól épültt hajlékát, 's fel-áldozza tüznek.

Ditséren azonban az okos Gazdákat, Kik vizes ponyvakkal a' szomszéd házakat Mindjárást bé vonták, 's meg-menték azokat: *Vulkánnak Neptunus* így vetett gátokat.

Szakoltzáról (Nyitra Vármegyéből), Januá-riusnak 27-dikén.

„Vármegyénk Parasztsjai, és a' *Morva Szomszédok* között történt tsetepatét közlöm, maga valóságában az Urakkal. Már sok elztendőktől fogva tart, *Magyar*, és *Morva Ország* között, a' határ eránt való vetekedés. A' mint Vármegyénk, Ns *Trenstén Vármegyével* öszve szegellik, éppen ott van a' villongás' tárgya, innét *Szakoltzáról* hat mértföldnyire. Fenn forgott az említett vetekedés, vagy villongás a' közelébb múltt Ország- Gyűlésén is; 's annak el-intezésére Kommisszió is rendelték ki az Ország' Rendjei, mellynek Feje Gróf *Battyáni János*. *Morva Ország'* részéről is rendeltetett hasonlóképpen Kommisszió. Ezen két Kommisszióknak együtt kellett volna dolgozni; de a' hegyeken lévő nagy havak, és kemény hidegek gátot vetettek szándékjoknak, azért is csak a' jövő tavaszra halasztották munkájukat. De azt a' két Ország' Parasztsjai nem várhatták; hanem 3—4 százan öszve csoportozván mind a' két részről, busásan megverekedtek egymással. Három Ember a'

tsa-

tsata-piatzon maradott. A' mi Tótjaink, nem tsak meg tartották helyeket; hanem haza is kergették a' *Hanákokat* (*Morvákat*). Hogy több Ember halál ne történhessen: Hazánk' részére a' *Nassau* Vasas Regimentjéből egy Osztály; a' *Morvai* részre pedig *Kinsky* könnyü Dragonyos Regimentjének egy Osztálya küldetett. — Az egyik Osztály, *Parenthesis aperiatur*; a' másik pedig *claudatur*. — Közbe vették t. i. a' két Osztályok a' per alatt lévő részt, mellyre egyik Osztálybéli Paraszt se hajthatja már addig a' marháját, vagy fát vágni nem lehet, mint képzeltt sajátjára: míg a' Kommissziók el nem igazítják a' pert. — A' *Ferdinánd* Fő Hertzeg' gyalog Regimentjébéli Osztály nem ide jött *Posonyból*, hanem *Trentsény* Városába, kvártélyra. “

Hód - Mező - Vásárhelyről (*Csongrád-Vármegyéből*), *Vizöntőnek* (Januáriusnak) 20-dikán. „Itt az Alföldön, minden órában változik az idő. Egy két óráig tél vagy; kevéssel azután meleg, és ki-keletkori kellemetességű idő; délután négy óra felé szánkázunk; estvéli 6 órakor pedig szinte szakad az eső, és viszi a' szán-utat. A' sár olly nagy midőn fel-enged, hogy az üres szekeret is alig tzeveli négy ló. “

Aradról, *Bóldog Asszony'* Havának első napján. — „A' *Keresztyéni Szeretetnek* egy igen nevezetes példáját közlöm az Urakkal, melly valóban meg-érdemli, hogy a' *Magyar Hírmondó* által ki-kürtöltessék a' két Magyar Hazában. Ez az: *Békes Vármegyének Gyula* nevezetű *Mező-városában* Szent-

Szentegyházat építettek néhány esztendő-
kel ez előtt a' Római Katholikusok. Mivel
a' Reformátusok sok segítséggel voltak ak-
kor, a' R. Katholikusokhoz az építésben:
tehát most ezek is vissza adták 's adjákama-
zoknak a' költsönt. Mert negyven szekeret
is ki-állítanak minden kényszerítés nélkül a'
Reformátusok' számára, kik a' múltt öfzön
fogtak a' magok Templomjok' építéséhez. “

Ha mindjárt titokban marad is bizonyos
ideig valamelly gonofzság: tsak ugyan ki
szokott az többnyire tudódni. — *A' tyúk*
is ki-vakarja azt, a' köz-mondás szerént.
Történt ama' bóldogtalan emlékezetű *Horja-*
világban, hogy egy Istentelen meg-öl egy
Nemes Embert, 's annak vagyonját, és Ns
Levelét magához vévén, *Arad Vármegyébe*
jött. Itt, *Gyarak* nevű helységben házat,
's szőlőt vett, a' hol feleségével 's gyerme-
keivel együtt békével lakott mind ekkoráig
mint Nemes Ember. A' napokban reá esmér
egy régi esmerösse, 's hirt vitt felöle *Zaránd*
Vármegyébe. *Zaránd Vármegye* pedig tudó-
sította *Arad Vármegyét*, 's kérte, hogy
adná által néki az említett gonofz-tévőt.
El küldetett tehát innen, Fő-Biró *Kászony*
Károly Úr *Gyarakba*, hogy fogassa-el a'
gyilkost, 's pénzzé tétetvén minden vagyon-
ját, küldetné mind a' pénzt, mind a' gonofz-
tévőt *Zaránd-Vármegyébe*: melly meg is
lett. “

A' *Maros* vize igen sok károkat tett,
két rendbéli ki-áradása által ezen a' kör-
nyéken. Nehány hetekkel ez előtt, egész
Városunkat is el-borította volna; de Első
Al

Al Ispány Tek. *Edelspacher*, és Fő Notárius Tek. *Török Albert* Urak saját lovaikon kezdtek földet hordatni, tsak hogy minél előbb töltést készíttethessenek, a' Városba bérohanó viznek meg-gátolására. Azon alkalmatossággal egynehány malmokat vitt el a' viz, mellyeknek igen kevés része került meg. A' malom-kerekék mind oda vagynak, egy-egy kivül. “

Ungvárról, Január. 21-dikén. „Nállunk a' tél olly össze-vissza forgatja magát, hogy jellehet a' *Kárpát* hegyével szomszédságban vagyunk; még se lehetett eddig semmi részünk a' szánkázásban. Mert hol havaz, hol esik. Jan. 16-dikán ki is áradt a' *Tijza* — 's mivel ennél fogva félbe szakadtak az élet-szállítások: sokkal is drágább nálunk a' rozs, és búza, mint túl a' *Tijzán*. A' rozsnak köble t. i. el-megy 6 márxáson; a' búzáé 11—12-ön. “

Er d é l y O r f z á g.

Kolozvárról, Január. 22-dikén 1792.

Karátsoni Anekdota.

„Hasznos a' hirtelen maga fel-találás. — Ki-rendeltetvén a' múltt Karátsoni Innepekre egy Deák, a' mint szokták mondani *Pátronus*hoz, meg fogad úttýára egy lovat három forinton, 's felét előre mindjárt ki is fizette az alku-pénznek. Azonban el lopják azon éjtzaka minden pénzét. Mit tsináljon már szegény feje? Reá szánnya magát, hogy akarmillyen nagy legyen is a' sár: bizony tsak az Apostolok' lován indul ő, az az: *per gyalog*; 's még azon is hánytá vetette az elzét: mi módon kaphatná vissza szép móddal a' fel-pénzt, hogy éppen üres er-

szénnyel ne kényteleníttessék útnak indulni. Gondol egyet, 's jó volt a' gondolat. Elmegy t. i. reggel a' ló' gazdájához, kérdi: el-készítette é a' lovat, mert, úgymond, ő mindjárt akar indulni? Igen is, felele amaz, meg lehet. Ekkor a' Deák vissza tér a' Kollégyiomba, 's öszve gyűjtven vagy tiz tógát (hosszú ruhát), rakásba kötözi, 's ki küldi, hogy kötöznék fel a' lóra, maga is mindjárt meg jelen. A' ló' gazdája tsak el bámúl a' nagy halom bagásián, 's azonnal meg másolá alkuját, vissza küldvén pénzét a' Deáknak. — Éppen e' kellett a' *Humanissimusnak*.

Egy betsületes Magyar Iffjú, nagyon rossz poszpásztot kapott itt a' minap egy Bál után. Valamelly *Örmény Legény*' Szeretőjét találta t. i. haza kísérni a' bálból, 's az *Örmény Legény* nem hogy meg köszönte volna fáradságát; hanem derekassan megbotozta. — 'S hát az ütlek tsak rajta szaradt osztán a' kísérő Iffjún? Tulajdonképpen szóllván, nem vehette már azt el bizony senki is róla; hanem az *Örmény Legénynek* is meg bánta tsak ugyan 20 arannya a' kereft-apaságot (a' verekedést); mert ha meg nem váltotta volna magát, más nap toronyba kísérték volna két Város-szolgai, kik még jó reggel bé-köszöntöttek volt hozzája.

Tegnapi napon adaték meg itt néhai Mél. Gróf *Kis-Rhédei Rhédei Mihály* Úrnak az utolsó tisztesség. A' Férjfiúi Rendben lévő Mélt. és Tek. Halotti Gyülekezet, Dokt. *Pataki* Úrnak; az *Asszonyosságok* pedig Dokt.

In-

Intze Úrnak házához gyülekezevén, onnan tíz óra felé a' Templomba indúltanak. Jelen voltak a' Fő Kormányozó Tanátsnak nagy érdemű Tagjai, úgy más minden Renden lévő Tisztviselők is. — Bé-takarodván a' Méltóságok a' Szentegyházba, jöttek 24 gyászos kesergők, kik két sorosan körülülék a' koporsót. A' Templomnak nagy részét, fekete posztó fedte; a' koporsó egy gyászos teátromra volt helyheztetve; felette fekete négy szegű bóltozat-forma szemléltetett. A' bódogútt Úr' tzi-meréivel, melyek nagyobb részént tafotára voltak nyomtatva, rakva volt mind a' gyász-alkotvány mind a' Templom' fala. A' siralmas Tisztek és tselédek tizennégyen, a' gyász-alkotvány grádittsán udvaroltak. Prédikáttziót mondott T. *Borosnyai* Úr, Oráttziót pedig T. *Szathmári* Úr; valóban méltókat a' ki-nyomatásra. — A' Reform. Kollégyiom' éneklő Serege, szép harmoniával kezdte, 's ugyan azzal fejezte is bé a' Templombéli tisztességtételt. "

*Folytatása azon betses Levélnek, mellyet Nápolyból botsátott hozzánk egygy érde-
mes Hazánkfia, a' ki Gróf Szétséni
Ferentz ő Excell. jával útazik.*

Szaltzburgból ki-rándúltunk Hallein nevezetű Városotskába, az ott lévő só-aknáknak látására. *Hallein*, másfél óránnyi járó föld *Szaltzburgtól*, dél felé. Fekszik a' *Szaltza* vize mellett, *Dürrenberg* nevű igen magas hegy' allyán, mellyben a' ső-bányák vagynak. A' helységből egy óráig mentünk, ide 's tova tsavargó mere-
dék

dék útakon, míg a' hegy' bértzére (tetejére) fel-értünk. Itt egy szép Templom vagyon, melly egészen veres márványból készült a' tornyával együtt, mellette lévén a' márványkő-bánya. A' Templomot, Bányász-házak veszik körül; a' mellyek közzül egyben felöltözködtünk Bányász-ruhákba, 's úgy leereszkedtünk az aknába. Ennek *perpendicularis* mélysége, 220 bánya-öl (egy ilyen öl, 8 közönséges *Bétsi* láb); hosszúsága 1200; szélessége pedig 460. Kilentz folyosó módjára ki-vágott fő-járások (*Stollen*), és 17 kisebbek vagynak benne; továbbá 33 só-helyek, avagy olyan nagy térségek, mellyeknek falai, és bóltozati földdel elegyes só-darabotskákból állanak*). Az ilyen só-helyek tele eresztetnek, az aknában fel-buzgó forrásokból vízzel. Ez a' sót el-olvasztja; és minekutánna tapasztaltatik a' próba-tétel után, hogy már elegendő sót vett magába a' víz, fa tsatornákon le-eresztetik a' Városban lévő igen nagy vas edényekbe (üstökbe), mellyek alatt nagy tűznek kell lenni mind addig, míglen a' víz ki-gőzölögvén, tiszta só marad hátra. Négy ilyen üstök vagynak itten, mellyek alatt öt ezer öl fa ég el esztendő-által. — 1200 öl hosszúságú folyosókon által kellett le-ereszkednünk 's mennünk, míg só-hely-

*) Tisztán, és olly nagy darabokban koránt sem találhatik itt a' só, mint az Erdélyi, vagy Máramarosi aknáknakban.

helyre akadunk. — A' *Leopold* nevezetű só-hely, melly 60 ölnyi hosszúságú, 20 szélességű, 's 1 magasságú, mintegy négy száz égő gyertyákkal gyönyörűen ki volt világosítva. Inaét, még ezer ölnyi hosszúságú, fehér márvány - kőből ki-törtetett folyosón kellett le-meunünk, míg a' hegy' allyán lévő ki-menetelhez jöttünk. Itten le-vetkezvén a' bányász - ruhákból, egy házba vezetettünk, a' hol neveinket egy könyvbe bé-irtuk. — Harmad napra *Saltzburgból* el-indultunk. Utunk rettenetes magas hegyek között vólt, a' völgyben nagy sebességgel folyó *Szála* vizének meredek partyán. Sok helyeken, fejünk felett függöttek a' köziklák. Valóban az ilyen látások meg-rémíthetnék az olyan Embert, a' ki tsak lap-helyeken járt, minéműek p. o. a' *K-tskeméthi* pufzták. — Gyönyörűséggel szemléltük a' sok viz-eséseket, hogy' jöttek t. i. alá a' magas hegyek' bértzeiről a' viz-folyamatok, 's minémű zúgással és habzással omlottak egy közikláról a' másikra. — Illyetén hegyes völgyes útunk vólt majd egész *Tyrolisban*. Ennek le-irását, a' *Stubi* szoros járásnál (passusnál) való bémenetelünktől fogva; *Olasz Országba, Borgo* nevezetű helységnél lett ki-menetelünkig: a' következő levelemben fogom közleni. “

* * * * *

A' *Bétsi* Kávésok, négy krajzártsapták egygy ibrik kávénak az árrát, melly az előtt 3 krajtz. vólt. Ennek oka, kéttség kívül a' *Frantziák'* tzúkor és kávé termő helyének (S. *Domingó* nevezetű *Amerikai* Szigetnek) pufzálása.